

ОСОБЕНОСТИ НА МОТИВАЦИОННАТА СТРУКТУРА ЗА ОБЩУВАНЕ НА СТУДЕНТИТЕ, РАЗЛИЧАВАЩИ СЕ ПО ДИСПОЗИЦИЯ ЗА ПОСТИЖЕНИЕ

Алена Болдирева*

В статията се сравнява мотивационно-потребностната структура на общуването според критерия на генерализирания мотив за постижение. Разкрити са съществени разлики в структурата на мотивите за общуване при студентите от двата факултета, с високо и ниско ниво на мотива за постижение.

Изучаването на мотивацията за общуване представлява самостоятелен интерес, тъй като опосредствеността на човешката дейност за общуване има всеобщ характер. Във фокуса на непосредствено внимание на представената работа е мотивацията като психична регулация на поведението в ситуация с висока степен на неопределеност, каквото е общуването. В този аспект мотивацията може да бъде адекватно описана в термините на системния подход, като съчетание на централизирана и децентрализирана регулация, осигуряваща адаптивност на личността.

В обикновени условия, децентрализираната регулация се осъществява в пълен обем. Активността при тях е насочена към увеличаването на индивидуалната вариативност на мотивите, които актуализират потребността. В нови, неизвестни условия за съхранение на стабилността на системата от мотиви, се включва регулация от общ характер. Така, за сметка на едновременното действие на противоположни фактори на активността — системообразуващи и системосъхраняващи — се достига самоорганизация на структурата на мотивационната система и се поддържа нейната устойчивост (Бодров В., Ложкин Г. и Плющ, А., 2001).

При това, като стратегия на поведението се проявяват най-високите по йерархия функционални системи на регулация: „В сложни проблемни ситуации адаптивните комплекси на личността,... отново и отново се актуализират и използват в сходни социални ситуации, закрепват

* Алена Болдирева — Южноукраински държавен педагогически университет — гр. Одеса.
Адрес за контакти: boldyrevaa@ukr.net

се в структурата на личността и стават подструктури на нейния характер“ (Налчаджян, А., 1988).

Многобройната литература, посветена на мотива за постижение, позволява той да се разгледа като недейностен мотив, който според Сосновский, Б. (1988), се проявява и реализира не във външната практика, а като структуриращ по особен начин общата мотивационно-смыслова картина на човешката насоченост.

Експерименталните изследвания потвърждават възможността за прилагане на концепцията на мотивацията за постижение като «стилова мотивация» към избора на поведенчески стратегии, към адаптивния процес в условията на променящата се среда, към решението на задачи за ефективно поведение от различна сложност в ситуации с неопределен изход.

Същевременно, според някои теоретични и експериментални разработки по феноменология на мотивацията за общуване, редица мотиви — познавателен, за афилиация, за одобрение, за саморазвитие, за сътрудничество — са релевантни на потребността за общуване и изграждат мотивационната ѝ основа. Едновременно с това експериментално е установена зависимостта между нивото на мотивация за постижение и индивидуалните прояви на тези мотиви — познавателни, за афилиация, за одобрение, за помощ, за саморазвитие и за сътрудничество.

ЕКСПЕРИМЕНТАЛНА ПОСТАНОВКА

Хипотеза

Съобразявайки се с изложеното по-горе, допускаме, че мотивът за постижение, в зависимост от степента на изразеност, може специфично да се проявява в мотивационната структура на общуването. Освен това, наблюдението върху студентите по време на лекции, семинари и беседи с тях, по време на индивидуални консултации, позволява прогнозирането на по-дълбоки различия в мотивационната структура на общуването на студентите от различни факултети, които се различават по мотивите за постижение.

Целта на изследването е да се направи експериментална проверка на посочената хипотеза.

Изследвани лица

В изследването взеха участие общо 154 студенти от II—III курс на Южноукраинския държавен педагогически университет „К. Д. Ушински“, гр. Одеса. Те са на възраст 18—20 години и са: 80 студенти в Художествено-графическия факултет (ХГФ) — 16 младежи и 64 девойки; 74 студенти във Факултета за предучилищно възпитание (ФПВ) — 5 младежи и 69 девойки.